

Профільне навчання та допрофільна підготовка

Законодавче закріплення профільності старшої школи в Україні є прогресивним кроком у напрямку забезпечення її варіативності, широкої диференціації та індивідуалізації навчання, відповідності змісту освітнім запитам та інтересам учнів.

Профільне навчання спрямоване на реалізацію особистісно орієнтованого навчального процесу, поширення індивідуалізації та диференціації, упровадження інформаційних технологій, дистанційного навчання та інших педагогічних інновацій. Профільне навчання в загальноосвітній школі створює реальні умови для професійного самовизначення кожного учня, побудови індивідуальної освітньої траєкторії, сприяє встановленню рівного доступу до якісної освіти різним категоріям учнів відповідно до їх індивідуальних схильностей та потреб.

Профільне навчання по цілях і змісту займає положення між загальним середнім і професійним навчанням та дозволяє старшокласникам придбати глибокі й різнобічні теоретичні й прикладні знання, міцні практичні навички з обраного профілю, підготувати себе до успішного продовження навчання в ВНЗ, середньому професійному навчальному закладі відповідного напрямку або до праці в сфері матеріального виробництва.

Для профілізації старшої школи необхідно:

- по-перше, проводити інформаційну роботу серед учнів 8-9 класів (можливо і раніше) та їх батьків щодо вибору профілю навчання. Учні, батьки повинні знати „освітню карту” міста, району, знайомитися з територіально близькими професійно-технічними, середніми і вищими навчальними закладами, напрямами навчання в них, умовами прийому та інше.
- по-друге, аналізувати можливість працевлаштування після закінчення навчального закладу;
- по-третє, системно вивчити запит школярів та їх батьків, проводити психолого-педагогічну діагностику для виявлення професійно

значущих якостей особистості. Узагальнювати результати дослідження та виявляти профілі, що користуються найбільшим попитом серед учнів, визначатися з формами допрофільної підготовки та профільного навчання;

- по-четверте, аналізувати й надавати інформацію учням та батькам щодо потреб місцевого ринку праці;

- по-п'яте, з'ясувати реальні можливості запровадження профілю .

Профільні загальноосвітні предмети – це цикл предметів, які реалізують мету, завдання і зміст кожного конкретного профілю. Вони обов'язкові для учнів, які обрали даний профіль навчання. Більш глибоке і повніше опанування понять, законів, теорій, передбачених стандартом освіти, дотримання системного викладу навчального матеріалу, його логічне впорядкування, вибір найбільш ефективного методичного інструментарію вивчення конкретної теми - ось що є важливим моментом у роботі з дитиною, яка вибрала профіль. Методи вивчення багатьох фізичних понять спираються на поняття математичного апарату. Тому при складанні календарних планів для вивчення фізики у профільних класах необхідно скоригувати їх у відповідності з плануванням з математики.

Всі зусилля по створенню ефективних моделей профільного навчання в старшій школі можуть виявитися марними, якщо учні до закінчення дев'ятого класу не зможуть вибрати профіль навчання відповідно до своїх бажань і можливостей. Для здійснення правильного професійного вибору необхідна допрофільна підготовка, яка повинна починатися якомога раніше до проведення відбору. Її метою повинні стати формування у школяра реалістичного самосприйняття і рівня домагань, розкриття і розвиток здібностей, виховання трудової мотивації.

Основна ідея допрофільної підготовки - створення освітнього простору, яке сприяє самовизначенню учнів середнього ланцюга школи через організацію курсів за вибором, інформаційну роботу та профільну орієнтацію. [1]

Допрофільна підготовка - це компонент профільного навчання, який здійснюється в основній школі і покликаний повною мірою забезпечувати реалізацію інтересів, нахилів і здібностей учнів шляхом відповідних змін у завданнях, змісті й організації процесу навчання. Допрофільна підготовка забезпечує наступність між основною та старшою школою, закладає інформаційні та психолого-педагогічні основи для успішного профільного навчання учня і створює передумови для життєвого і професійного самовизначення. Ефективність допрофільного навчання вимагає налагодження дієвої діагностики рівня навчальних досягнень учнів основної школи, професійної консультаційної психодіагностики з метою визначення професійних інтересів та якостей школярів для створення однорідних за підготовленістю та інтересами мікроколективів (класів, груп).[2]

До основних форм допрофільної підготовки необхідно віднести: поглиблене вивчення окремих навчальних предметів, курсів за вибором, факультативних курсів, створення допрофільних груп, проведення профільної орієнтації, профільного консультування, інформаційної роботи, заняття в предметних гуртках, наукових товариствах учнів, конкурс-захист науково-дослідницьких робіт у Малій академії наук, участь у предметних олімпіадах, співбесіди в кабінетах профорієнтації та ін.

Необхідною умовою ефективного профілювання старшої школи є забезпечення науково - методичного супроводу освітнього процесу в ній.

Профільне навчання в Україні - незворотний процес, необхідність його визнано у всьому світі. Адже сенс життя кожної людини полягає у найбільш повній життєвій самореалізації, що має принести користь суспільству і самій людині.

Отже, сьогодні для прийняття рішення про вибір профілю навчання доцільно: а) здійснити діагностично - прогностичний підхід, який включає вивчення професійних нахилів учнів та ознайомлення з галузями професійної діяльності (в тому числі за рахунок екскурсій на виробництва) з урахуванням

- ринку праці; б) з'ясувати можливості навчального закладу для реалізації певного профілю;
- в) проанкетувати учнів і батьків з приводу вибору певного профілю;
- г) прийняти рішення учням та батькам щодо вибору профілю.

Отже, на сьогодні для ефективного і прискореного просування школи шляхом реалізації профільного навчання необхідно в першу чергу: а) створити методичні рекомендації для складання спецкурсів, зібрати при обласних інститутах підвищення кваліфікації педагогічних працівників банк кращих розробок спецкурсів на електронному і паперовому носіях, навчальних посібників, робочих зошитів, практикумів чи практичних робіт; б) створити і видати курс «Природознавство» для класів гуманітарного профілю; в) активізувати роботу з підвищення кваліфікації вчителів профільних предметів; г) пропагувати перспективний досвід з профільного навчання (за результатами роботи експериментальних шкіл) і поступово впроваджувати його в практику роботи профільних класів різних закладів освіти. [3]

Список використаних джерел

1. Допрофільна освіта в сучасній середній школі. // Електронний ресурс. <http://osvita.ua/school/method/3966/>
2. Концепція профільного навчання в старшій школі. Допрофільна підготовка. // Електронний ресурс. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/
3. Профільне навчання: теорія і практика, досвід, проблеми, перспективи. // Електронний ресурс. <http://social-science.com.ua/article/362>